

Genderová rovnost a rozvojová spolupráce v Evropské Unii

V současné době již chápeme rovnost žen a mužů a posílení postavení žen jako předpoklad pro spravedlivý a trvale udržitelný rozvoj. Rovnost žen a mužů je formálně zakotvená v rozvojových strategiích mezinárodního společenství a tvoří i nedílnou součást evropského *acquis communautaire*¹. Rovnost žen a mužů se formálně stala součástí vnitřních i vnějších záležitostí EU v roce 1997 v rámci Amsterdamské smlouvy (článek 3 (2))², který nařizuje postupné zařazování principu rovnosti žen a mužů do rozvojové spolupráce.

Evropská Unie je poskytovatelem 60% světové zahraniční pomoci³ (v roce 2010 poskytly členské státy samostatně nebo prostřednictvím Evropského společenství 53,8 miliard eur na oficiální rozvojovou pomoc - ODA), ale je rovněž hlavním obchodním partnerem pro mnoho rozvojových zemí. Je proto zcela na místě poskytovat podporu státům globálního jihu, které byly do značné míry poškozeny finanční, ekologickou, palivovou a potravinovou krizí. Chce-li si EU zachovat svůj vliv i v dlouhodobém horizontu, musí zůstat věrná svému závazku na boj s chudobou a především závazku pomoci ženám a dívkám.

Tento text rozebírá genderové a rozvojové politiky, které existují na evropské úrovni v podobě politických, právních a finančních rámců, kterými se řídí oblasti rovnosti žen a mužů a rozvojové spolupráce. Dalším tématem je i způsob, jakým se může občanská společnost angažovat a ovlivnit dodržování závazků v oblasti genderové rovnosti na národní a regionální úrovni.

1. Postoj EU k otázkám genderové rovnosti

V minulých desetiletích hrálo Evropské společenství klíčovou roli při definování mezinárodních závazků na podporu rozvoje ženských práv a rovnosti mezi muži a ženami (Rámeček 1). Těchto nástrojů se i posléze využívalo k tomu, aby legislativa Evropské Unie i členských států byla „v souladu s cíli a záměry těchto smluv a úmluv“ (Článek 6, odst. 1).

V EU spadá rovnost žen a mužů a posílení postavení žen pod záštitu Strategie pro rovnost žen a

mužů 2010–2015. Tento dokument poskytuje celkový politický rámec pro koherentní začlenění genderové rovnosti do všech oblastí evropských politik, včetně politik vnějších (rozvojová spolupráce, obchod, zemědělství, migrace, atd.), a podněcuje propagaci rovnosti žen a mužů a posilování postavení žen po celém světě. Znovu potvrzuje snahu EU o začlenění otázky rovnosti žen a mužů do otázky rozvoje v tom smyslu, že se otázka rovnosti pohlaví má stát součástí všech politik EU a budou se přijímat opatření na odstranění nerovnosti (Rámeček 2). Přes snahu o zlepšení soudržnosti mezi vnitřními a vnějšími záležitostmi zde rozdíly přetrvávají, a to především v oblasti obchodu a bezpečnosti. Snahu o změnu navíc brzdí chybějící legislativa a finanční mechanismy spojené s touto strategií.

Rámeček 1 - Hlavní mezinárodní dohody na spolupráci v oblasti rovnosti a rozvoje

- 🌐 V roce 1979 byla podepsána **Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)**, o které se mimo jiné hovoří jako o „mezinárodní listině ženských práv“, a která tvoří základní rámec pro dosažení rovnosti mezi ženami a muži.
- 🌐 **Pekingská akční platforma (PAP)** byla přijata v roce 1995 na Světové konferenci OSN o ženách. Jedná se o mezinárodní smlouvu s cílem odstranění všech překážek ve všech sférách veřejného a soukromého života, jejímž základem je plný a rovný podíl žen a mužů na ekonomických, sociálních, kulturních a politických rozhodnutích.
- 🌐 V roce 2000 také byly přijaty Rozvojové cíle tisíciletí. Jedná se o globální rámec pro mezinárodní rozvoj, který si klade za cíl odstranit chudobu do roku 2015. Celý jeden cíl (třetí) se věnuje posílení postavení žen a uznává, že otázka rovnoprávnosti mužů a žen je klíčem k dosažení ostatních cílů. To dokazuje, že si celý svět uvědomuje význam, jaký má rovnoprávnost pro rozvoj.
- 🌐 V roce 2005 podepsaly státy OECD **Pařížskou deklaraci o účinnosti pomoci**, podle níž se rozvojová pomoc soustředí na pět hlavních principů. Ostře kritizuje nedostatečné odhodlání k boji za posílení ženských práv a rovnost mezi pohlavími. V roce 2008 na Pařížskou deklaraci navázal Akční program z Akkry, který považuje otázku rovnosti žen a mužů za průlomovou.

Rámeček 2 - Definice rovnosti žen a mužů

🌐 Závěry Hospodářského a sociálního výboru 1997/2 se těší široké podpoře. Podle něj dosáhneme rovnosti žen a mužů v okamžiku, kdy se plánování jakékoliv akce neobejde bez posuzování jejího dopadu na ženy i muže. Akcí se rozumí i plánování právních předpisů, politik a programů ve všech oblastech a na všech úrovních. Podle této strategie se budou brát ohledy na připomínky a zkušenosti žen i mužů při každém návrhu, zavádění, sledování a vyhodnocování politik a programů ve všech politických, ekonomických a sociálních sférách, aby přinášely prospěch mužům i ženám a zastavil se postup nerovnosti. Konečným cílem je dosažení plné rovnosti. (UNECOSOC 1997)

2. Rovnost mužů a žen v Evropské rozvojové spolupráci: právní a politický rámec

EU si uvědomuje, že otázka rozvoje úzce souvisí s otázkou odstraňování chudoby a s otázkou lidských práv a že k jejich dosažení je základem právě rovnost mužů a žen. Ve Smlouvě o Evropském společenství (SES) článku 208 je zakotven komplementární charakter Evropské rozvojové spolupráce. Cílem spolupráce není nahradit snahy jednotlivých členských států, ale spíše je doplnit. Zavazuje Evropské společenství, aby považovalo odstraňování chudoby, postupné začleňování do světové ekonomiky, udržitelný ekonomický a sociální rozvoj za primární cíle „všech politik týkajících se rozvojových zemí.“ Právním základem pro zásady vnější pomoci ES v otázkách rovnosti pohlaví je nařízení z roku 1998 „o začlenění otázek rovnosti pohlaví do rozvojové spolupráce.“⁴ Dále v roce 2004 Evropský parlament a Rada schválily nové nařízení „o podpoře rovnosti žen a mužů v rámci rozvojové spolupráce.“⁵ Tato nařízení požadovala vznik nových dokumentů, na základě kterých by byla vytvořena nová rozvojová spolupráce a zajišťuje, že v rámci své rozvojové spolupráce budou EU a její členské státy prosazovat posilování postavení žen.

- **Evropský konsensus o rozvoji (ECD, 2005) a Zvyšování dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu (2011)**

Na evropské úrovni se rozvojová spolupráce řídí Evropským konsensem o rozvoji. ECD byl schválen evropskou Radou a Parlamentem v roce 2005 a představuje společnou vizi spolupráce. Podle ní je rovnost mužů a žen vnímána jako samostatný cíl, nejen jako prostředek k dosažení snížení chudoby. „Evropská unie zahrne otázku rovnosti žen a mužů do všech svých politik a aktivit ve vztahu k rozvojovým zemím.“ (čl. 19) Prioritami ECD jsou odstraňování chudoby a prosazování kvalitní samosprávy, demokracie a lidských práv a navýšení objemu oficiální rozvojové pomoci na 0,56 % HDP do roku 2010, resp. 0,70 % do roku 2015. Poskytuje také rámec pro sbližování a

harmonizaci bilaterální rozvojové práce jednotlivých členských států a ES, což je v souvislosti s Pařížskou deklarací vnímáno jako průlomové. ECD je politicky závazný a představuje základnu pro příští finanční nástroje ES a pro spolupráci mezi jednotlivými institucemi EU, která by měla podle něj být založena na vzájemném konsensu.

První pravidelné hodnocení ECD v podobě zelené knihy vyšlo na konci roku 2010⁶ a v nedávné době, v říjnu 2011, navrhl evropský komisař pro rozvoj „novou Agendu pro změnu“ rozvojové politiky EU. Agenda sestává z 12 bodů a měla by se ze stále větší části podílet na formování rozvojové politiky a programů na pomoc. Ministři pro rozvoj se Agendou pro změnu budou zabývat v květnu 2012 na Radě ministrů zahraničí. Nová Agenda má nahradit stávající ECD. Cílem rozvojové politiky EU i nadále zůstává vymýcení chudoby, ale politika zaznamenala jasný posun směrem k soukromému sektoru a k modelu ekonomického růstu. To bude mít pro ženy vážné následky. Nové sdělení bude dále informovat o průběhu jednání ohledně Víceletého finančního rámce pro období po roce 2013 a následně i ovlivňovat financování projektů na prosazování rovnosti mezi ženami a muži.

- **Sdělení o rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen v rámci rozvojové spolupráce (2007) a související závěry Rady (2007)**

Podle jednoho z principů Evropského konsensu o rozvoji patří rovnost žen a mužů mezi základní lidská práva, bez něhož nelze dosáhnout udržitelného rozvoje. Sdělení apeluje na Komisi a členské státy, aby „podporovaly jasné cíle a ukazatele o rovnosti žen a mužů tak, že hlavním dárčům přidělí jasné úkoly a povinnosti v tomto ohledu a ve všech odvětvích.“ Dokument znovu zdůrazňuje nutnost dvojího přístupu k začleňování žen, konkrétněji se zmiňuje o opatřeních směřujících k posílení postavení žen. Jde ale i nad rámec rozvojových cílů tisíciletí v tom smyslu, že hovoří i o jednotlivých aspektech nerovnosti žen a mužů, např. mrzačení ženských pohlavních orgánů, sexuální násilí ve všech jeho projevech a obchodování s lidmi. Ačkoliv Sdělení vzniklo v roce 2007, zůstává i nadále nepostradatelným návodem v této oblasti.

Ke sdělení Komise z roku 2007 se také vztahuje dokument „Závěry Rady EU a zástupců vlád členských států“, známý také jako závěry Rady. Uznává, že členské státy mají „zvláštní odpovědnost za podporu rozvojových partnerských zemí při odstraňování diskriminace a nerovnosti žen a mužů. Je třeba zvyšovat viditelnost tématu rovnosti žen a mužů, volat po odpovědnosti v tomto ohledu a posilovat postavení žen v rámci rozvojové spolupráce. Dále je nutno podporovat a podílet se na posilování politického dialogu na všech úrovních, včetně nejvyšší politické úrovně, která zahrnuje rovnost žen a mužů explicitně jako hlavní téma.“⁷

- **Akční plán EU pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen v oblasti rozvoje (2010-2015)**

Akční plán byl přijat v červnu roku 2010 jako součást závěrů Rady o dosažení rozvojových cílů tisíciletí a klade si za cíl stát se vodítkem při realizaci Sdělení o rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen (2007). Součástí akčního plánu je koordinovaný přístup k dodržení závazků ohledně rovnosti žen a mužů a zvýšení dopadu v terénu. Zaměřuje se na (1) politický dialog s partnerskými zeměmi; (2) na zařazení tématu rovnosti žen a mužů do všech programů a (3) na konkrétní akce vyžadující cílenou podporu. Plán stanovuje konkrétní kroky, které by měly vykonat členské státy a Komise a vyžaduje každoroční zprávy o naplňování stanovených cílů.

Nedostatečně průhledný a odpovědný proces zpracování a nejasná role občanské společnosti v celém procesu podkopaly legitimitu Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen v oblasti rozvoje. Jeho realizaci brzdí i nedostatečné finanční prostředky, které se k plánu vztahují.

- **Dohoda o partnerství mezi státy AKT a EU (Dohoda z Cotonou)**

Dohoda z Cotonou nastiňuje politické a ekonomické vztahy mezi Evropou a 79 zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří (také známé jako AKT⁸). Dohoda si klade za cíl zvýšení politického dialogu, a posílení samosprávy a účasti na plánování a rozvojové spolupráce mezi státy AKT a EU. Dohoda z Cotonou obsahuje pevné závazky vzhledem k rovnosti žen a mužů, neboť požaduje „systematické zprávy (...) o situaci žen a rovnosti pohlaví ve všech oblastech - politické, ekonomické a sociální“, jakož i konkrétní opatření zaměřená na odstraňování nerovností mezi ženami a muži. Zatímco otázka nerovnosti mezi ženami a muži se zde prezentuje jako průlomové téma, najdeme zde jen málo návodů, jak tyto závěry promítnout do praxe. Kromě toho dohoda z Cotonou otevřela dveře k jednání o nových obchodních dohodách.

- **Společná strategie Afrika-EU**

O vztazích mezi Afrikou a EU pojednává i společná strategie Afrika-EU. Tato strategie byla přijata v roce 2007 a stala se tak nejnovějším rámcem pro vztahy mezi EU a Afrikou. Jejím cílem je posílení dialogu mezi EU a Africkou Unií a vztahů mezi těmito dvěma kontinenty. Ačkoliv rovnost žen a mužů je třeba řešit v rámci klíčových otázek rozvoje, nebyla součástí akčního plánu EAS pro tematická partnerství, který byl přijat spolu se strategií. Společná strategie EU-Afrika je financována prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (ERF), finančního nástroje rozvojové spolupráce (DCI), nástroje pro evropské sousedství a partnerství (NESP - státy severní Afriky), nástroje stability (IfS) a dalších různých tematických programových nástrojů.

3. Klíčové nástroje financování

Evropský rozvojový fond (ERF)

ERF je hlavním nástrojem na poskytování pomoci ze strany Společenství v afrických, karibských a tichomořských zemích v rámci dohody z Cotonou. Je financován přímo z dobrovolných příspěvků jednotlivých členských států. ERF nespadá pod rozpočet Společenství a nepodrobuje se proto přísnému dohledu ze strany evropského parlamentu.

Finanční nástroje rozvojové spolupráce (DCI)

DCI je právně závazný nástroj, který je hlavním nástrojem financování rozvojové spolupráce se státy mimo AKT. Finanční prostředky poskytuje jak na základě jak tematické blízkosti (nestátní subjekty, zajišťování potravin, investice do lidí, životní prostředí, azyl a migrace, kompenzace) tak i geografické blízkosti (Latinská Amerika, Střední Asie, Jižní Afrika a Blízký východ). Před přijetím DCI v roce 2006 existovala vyčleněná rozpočtová linie na práci v oblasti rovnosti žen a mužů. Toto téma nyní spadá pod jedno z hlavních témat rozpočtové linie „investice do lidí“. Finanční prostředky na tuto oblast jsou extrémně nízké: tvoří pouhých 5 % z celkových prostředků vyčleněných na tento program v období 2007-2013. ERF spadá pod rozpočet Společenství a proto se musí podrobovat přísnému dohledu ze strany Evropského parlamentu.

Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (NESP)

NESP zahrnuje sousední země, včetně severoafrických, a proto spadá pod rozpočet Společenství a musí se podrobovat dohledu ze strany evropského parlamentu.

Hlavní aktéři EU na poli rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen v oblasti rozvojové spolupráce

Instituce	Role a povinnosti	Rozvojová spolupráce a genderová rovnost	Body zájmu
<p>Evropský parlament (EP) Evropský parlament je jedinou institucí, která přímo zastupuje zájmy občanů EU.</p> <p>Evropští poslanci pracují v politických seskupeních a výborech (např. Výbor pro rozvoj (DEVE) a Výbor pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen (FEMM)) vytvářených za účelem efektivní kontroly právních předpisů.</p>	<p>Spolu s Radou schvaluje zákony týkající se většiny politik EU v tzv. „řádném legislativním postupu“.</p> <p>Má kontrolu nad celou takzvanou „unijní peněženkou“ a má tedy právo zamítnout celkový rozpočet EU.</p> <p>Formou otázek, slyšení, rozprav, atd., vykonává demokratický dohled nad Komisí a Radou.</p>	<p>Výbor pro rozvoj (DEVE)</p> <p>Zabývá se sděleními a návrhy pro evropskou komisi.</p> <p>Navrhuje zprávy o otázkách rozvoje vzniklé z vlastního popudu.</p> <p>Vykonává dohled nad rozpočtem ES určeným na pomoc a nad Dohodou z Cotonou.</p> <p>Koordinuje práci meziparlamentních a příležitostných delegací v rámci svého zájmového okruhu.</p> <p>FEMM:</p> <p>Definuje, propaguje a chrání dodržování ženských práv v Unii a v souvisejících opatřeních přijímaných Společenstvím.</p> <p>Přispívá do zpráv jiných výborů formou „stanovisek“.</p>	<p>Pokud nějaký výbor schválí zprávu na určité téma nebo v reakci na sdělení Komise, pak se o tom napíše zpráva a jmenuje se zpravodaj. On/ona je nejdůležitějším protějškem pro nevládní organizace. Informace, které mu/jí sdělíte, musejí být relevantní.</p> <p>Zpráva, kterou schválí výbor, je představena na plenárním zasedání Parlamentu, kde o ní hlasují všichni poslanci. Nejprve kontaktujte svého europoslance/europoslankyni.</p> <p>Informujte členy výboru, přednostně plnoprávné členy.</p> <p>Dále je užitečné zjistit, jestli váš europoslanec/europoslankyně předseda nějakému politickému seskupení, není-li mluvčím za svou národní stranu v EP v otázkách rozvoje nebo genderu.</p>
<p>Evropská komise (EK)</p> <p>Evropská komise určuje směr politiky, ale má i byrokratickou funkci. Tvoří ji 26 komisařů, předseda a místopředseda, který zároveň předsedá Radě pro zahraniční věci, viz</p>	<p>Předkládá EP nové zákony a politiky a zajišťuje jejich realizaci na úrovni členských států.</p> <p>Navrhuje a spravuje rozpočet EU a dohlíží na výdaje.</p> <p>Snaží se o koordinaci a</p>	<p>RELEX je skupina komisařů, která se zabývá třetími zeměmi.</p> <p>Generální ředitelství pro rozvoj a spolupráci EuropeAid (DEVCO)</p> <p>Vymýšlí a navrhuje politiky a strat-</p>	<p>Kontakt s Komisí je klíčový, neboť právě zde se utváří legislativa a politika EU.</p> <p>Zelené knihy: dokumenty, ve kterých všechny zúčastněné strany dostávají prostor vyjádřit</p>

<p>EEAS.</p> <p>Každý komisař zodpovídá za jeden konkrétní sektor politiky (obchod, rozšíření, atd.), v čemž mu pomáhá příslušné generální ředitelství (DG).</p>	<p>sladění politik všech 27 členských států.</p> <p>Všechny nástroje a rozpočty související s rozvojovou spoluprací spadají pod odpovědnost Komise, ale dohled nad nimi vykonává i EP (s výjimkou Evropského rozvojového fondu).</p>	<p>egie a prostřednictvím programů dodává pomoc.</p> <p>DG pro humanitární pomoc (ECHO)</p> <p>Poskytuje pomoc v nouzi, potravinovou pomoc a pomoc uprchlíkům. Je financováno z prostředků EDF a rozpočtu EU.</p> <p>DG pro obchod</p> <p>Má na starosti rozvoj obchodních vztahů a rozvojový rozměr obchodu.</p> <p>DG pro rozšíření</p> <p>Vede rozhovory o přijetí do EU a zodpovídá za Evropskou politiku sousedství, pod níž spadají oblasti od Severní Afriky po Východní Evropu.</p>	<p>se v debatě a konzultaci k určité politice EU.</p> <p>Bílá kniha: návrh konkrétního kroku, který má Společenství učinit v určité oblasti, např. nový zákon, politika, většinou navazuje na zelenou knihu.</p> <p>Evropská občanská iniciativa: Skupina občanů z „dostatečného množství členských států“ čítající alespoň jeden milion osob může nyní oslovit Komisi s požadavkem na vytvoření konkrétního návrhu ohledně fungování EU.</p>
<p>Evropská služba vnější akce (EEAS)</p> <p>Jedná se o nový úřad plnící funkci ministerstva zahraničí a diplomatické služby.</p> <p>EEAS tvoří členové Rady, Komise a zástupci členských států a předsedá jim vysoký představitel Unie pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.</p>	<p>Naplnuje společnou evropskou zahraniční a bezpečnostní politiku a další oblasti vnější reprezentace EU.</p> <p>Zahrnuje šest geografických útvarů.</p> <p>Delegace EU spadající pod EEAS postupně nahradí Delegace evropské Komise v rozvojových zemích.</p>	<p>Pod pravomoc EEAS již přešly některé otázky týkající se rozvoje - spadá sem první, druhá a třetí etapa programového cyklu (etapa čtvrtá a pátá spadá pod DEVCO).</p> <p>Návrhy spadající pod Evropský rozvojový fond a Nástroj pro rozvojovou spolupráci připravuje generální ředitelství pro rozvoj a společně se službou pro vnější činnost a poté je předkládají Komisi.</p>	
<p>Rada Evropské Unie (Rada)</p> <p>Zastupuje zájmy členských států a</p>	<p>Společně s EP rozhoduje o legislativě navrhované Komisí.</p> <p>Schvaluje celkový</p>	<p>Rada pro zahraniční věci (FAC, dříve Rada pro obecné záležitosti a vnější vztahy) se zabývá rozvojovou spoluprací,</p>	<p>Nejefektivnějším způsobem, jak zatlačit na řešení nějakého problému, je ovlivňovat závěry Rady před zasedáním</p>

<p>je zároveň nejvýše postaveným rozhodovacím orgánem EU.</p> <p>Je složená z ministrů ze všech členských států (mění se v závislosti na probíraném tématu), předsedy Komise a nejvyššího představitele Unie pro vnější vztahy a veřejnou bezpečnost (viz EEAS).</p>	<p>rozpočet společně s EP (včetně prostředků v Evropském rozvojovém fondu).</p> <p>Určuje a naplňuje směr Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU.</p> <p>Uzavírá mezinárodní dohody mezi EU a ostatními zeměmi a mezinárodními organizacemi.</p>	<p>obchodem, humanitárními záležitostmi, humanitární politikou, atd.</p> <p>Schází se v květnu a listopadu na jednáních, na kterých se diskutuje o rozvojových záležitostech. Jednou za půl roku se pořádá neformální zasedání ministrů pro rozvojovou spolupráci. Setkání předsedá vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.</p> <p>Zde se přijímají sdělení.</p>	<p>Rady pro zahraniční věci v květnu, resp. listopadu.</p> <p>Přípravné práce pro FAC a neformální zasedání Rady provádí Výbor stálých zástupců (COREPER). Přípravné práce pro COREPER zase naopak připravují pracovní skupiny. Pro rozvoj jsou nejdůležitější dvě pracovní skupiny: Pracovní skupina Rady pro rozvojovou spolupráci (CODEV) a Pracovní skupina pro AKT.</p> <p>Zkontaktujte Předsednictví Rady, které zodpovídá za návrh pracovního programu, agendy a celkovou koordinaci práce Rady. Předsednictví vždy připravuje agendu na šest měsíců dopředu.</p>
<p>Evropská rada</p> <p>Získala na důležitosti s Lisabonskou smlouvou. Tvoří ji hlavy jednotlivých vlád a předseda.</p>	<p>Je to nejvyšší politická autorita EU.</p> <p>Nevytváří zákony, ale stanovuje cíle pro EU, definuje její hlavní směr, priority, upravuje smlouvy, atd.</p> <p>Ve zvláštních případech diskuzí zasáhne.</p>	<p>Setkává se jednou za předsednictví, na tzv. summitech.</p> <p>Výstupem těchto jednání jsou závěry, které udávají směr a návod pro danou oblast, a to i v otázkách rovnosti žen a mužů nebo rozvojové spolupráce.</p>	<p>Ovlivňovat závěry při přípravě na summit prostřednictvím delegací.</p>

4. **Prosazování rovnosti mezi ženami a muži v otázce rozvojové spolupráce**

S rozvojem sdílené kompetence nyní členské státy a Komise zodpovídají za naplňování proklamovaného přístupu k rovnosti pohlaví. Zároveň zajišťují, aby vynaložené finanční nástroje podporovaly rovnost žen a mužů a posilování postavení žen. Vzhledem ke zmíněné komplementaritě je nutné, aby se občanské společnosti angažovaly na všech úrovních.

- **Ministerstva zahraničních věcí členských států (MZV) a agentury**

S přístupem k EU se členské státy zavázaly převzít a uplatňovat *acquis communautaire*. Je nezbytné zlepšit institucionální rámec a navýšit prostředky (finanční i lidské) při zavádění genderové problematiky do zahraniční rozvojové pomoci a programu. Při vývoji a zavádění programů se musejí členské státy zaměřit především na genderovou rovnost v rozvojové spolupráci. Nevládní organizace zase musejí stavět na svých odborných znalostech v těchto oblastech.

Nevládní organizace především poskytují informace a poradenství ministerstvům zahraničních věcí a agenturám, snaží se o prosazování formálních konzultativních procesů s občanskou společností a ženskými organizacemi. Jen tak se z nevládních organizací stanou transparentní a uznávaní hráči v rozvojové oblasti. V této fázi se doporučuje pracovat v sítích a asociacích, protože tak občanská společnost získává na legitimitě. Tyto procesy by měly zahrnovat nevládní i ženské organizace z adresátských zemí, protože ty nejlépe vědí, jak pomoc působí v terénu a ve spolupráci s partnery mohou znásobit efekt poskytované pomoci na prosazování rovnosti žen.

Rozvojová spolupráce členských států by měla odrážet dvoucestný přístup EU k prosazování rovnosti žen a mužů a přispívat k prosazení Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen v oblasti rozvoje

- **Europoslanci**

Jak už jsme zmínili, kontakt s vaším europoslancem či europoslankyní je velmi důležitý, především pokud je tento poslanec/poslankyně členem některého výboru nebo pokud je mluvčím za svou stranu při jednáních o konkrétních otázkách. Europoslanci totiž hlasují o klíčových agendách a oblastech, např. o rozpočtu.

- **Média a další orgány občanské společnosti**

Pomocí šíření informací poukazujících na odpovědnost členského státu v rámci Evropské unie především v otázkách rovnosti žen a mužů a rozvojové spolupráce je možno přispět k vybudování veřejné podpory, a tím zvýšit tlak na převedení politických závazků do praxe.

Instituce se sídlem v Bruselu?

V celé EU a Bruselu existuje mnoho organizací zabývajících se prosazováním rovnosti žen a mužů. Pomocí budování sítí se dá efektivněji řešit víceúrovňové vládnutí v EU. Výhodou těchto uspořádání je, že posilují důvěryhodnost neziskovek, protože tyto sítě odpovídají jejich členské základně nebo míře podpory. Stejně tak pomáhají sítě dosáhnout maximální efektivity neziskovek ve chvíli, kdy ovlivňují agendu a legislativu EU a nabízejí politické alternativy. Nejvýznamnější sítí, která se věnuje rozvojové spolupráci na úrovni EU, je CONCORD, Evropská konfederace NNO pro humanitární pomoc a rozvoj, která funguje i na úrovni členských států. Jedna z pracovních skupin CONCORDu se také věnuje ženské otázce. Ještě konkrétněji se rovnosti žen a mužů v rozvojové spolupráci věnuje organizace WIDE.

Evropské instituce si stále více uvědomují roli občanské společnosti ve své práci. Vyvíjejí se nové strukturované formy dialogu mezi různými institucemi a neziskovými organizacemi. Zvyšuje se frekvence konzultací mezi evropskými sítěmi a generálními ředitelstvími, a to ve formě bílých a zelených knih. Z ostatních platforem můžeme na závěr zmínit alespoň Civil Society Dialogues and Quadrilogues.

(poznámky pod čarou)

- 1 Acquis communautaire je francouzský termín označující soubor práv a povinností, kterými se musí řídit každý členský stát.
- 2 Článek 2 a 3 Amsterdamské smlouvy vyžaduje, aby všechny členské státy prosazovaly rovnost žen a mužů ve svých vztazích a činnostech a aby zároveň zaváděly zvláštní opatření ve prospěch žen a odstraňovaly závažné případy nerovnosti.
- 3 <http://www.ecdpm-talkingpoints.org/european-development-cooperation%E2%80%93new-challenges-new-beginnings/>
- 4 EC/2836/98
- 5 EC/2836/98
- 6 Zelené knihy jsou dokumenty, ve kterých všechny zúčastněné strany dostávají prostor vyjádřit se v debatě a konzultaci k určité politice EU.
- 7 <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st09/st09561.en07.pdf>
- 8 Státy AKT jsou z větší části tvořeny bývalými koloniemi a sestávají jak z rozvojových zemí tak z nejméně rozvinutých zemí světa.

KARAT Coalition (hlavní realizační partner)

od roku 1997 koordinuje KARAT síť ženských organizací ze střední a východní Evropy a Společenství nezávislých států. Hlavním cílem koalice je zajistit genderovou rovnost prostřednictvím monitorování implementace mezinárodních dohod a politik. Bojuje za ženská práva, ekonomickou a sociální spravedlnost a genderově zaměřenou rozvojovou spolupráci se silným důrazem na perspektivu postsocialistických zemí. Během posledních deseti let vybudovala Koalice KARAT silnou síť a v současné době má okolo 60 členů včetně 50 organizací.

Koalicja KARAT

ul. Rakowiecka 39A/14
02-521 Warszawa
Tel. +48 22 849 16 47
tel./fax +48 22 628 20 03
secretariat@karat.org.pl
www.karat.org

One World Action (OWA)

je nestátní nezisková organizace založená v roce 1989. jejím hlavním cílem je pracovat společně s ženskými organizacemi z venkova a měst z Afriky, Asie, Latinské Ameriky a východní Evropy. Kořeny chudoby vidíme v nedostatku moci, a proto pracujeme s těmi nejchudšími a nejvíce vyloučenými lidmi, aby získali hlas, moc a možnosti změnit své vlastní životy. Na tématech jako jsou genderová rovnost, podíl na vládnutí a sociální vyloučení pracujeme prostřednictvím budování kapacit, vzájemného propojování a obhajoby ženských práv. Ve Velké Británii a Evropě bojujeme za změnu mezinárodních politik, které uvrhají lidi do chudoby a udržují je v ní.

One World Action

Bradleys Close, White Lion Street
London N1 9PF United Kingdom
Tel: + 44 (0)20 7833 4075
Fax: + 44 (0)20 7833 4102
info@oneworldaction.org
www.oneworldaction.org
Charity registration number: 1022298
Company registration number: 2822893

V České republice realizují aktivity tohoto projektu Asociace pro rovné příležitosti a Gender Studies, o.p.s.

Tento dokument je součástí projektu Connect! – ženy z východu, jihu a západu pro rozvoj a byl vypracován s finanční pomocí Evropské komise. Za obsah tohoto dokumentu je plně zodpovědná organizace One World Action a Koalice KARAT a za žádných okolností nesmí být považován za stanovisko Evropské unie.

